

COLLOQUIUM INTER MAGISTROS DE NOVIS RATIONIBUS QUIBUS ALUMNI SERMONE LATINO ERUDIRI POSSINT

Aemilius Canales, Antonius González Amador & Johannes Cienfuegos

Gratias plurimas agimus hominibus qui Conventum ordinandum curaverunt Academiae, cui nomen est ALF, pro hac invitatione ad hunc omnium gentium Conventum, quamquam imperitissimi Latine loquendi adhuc sumus, prasertim inter tot et tam magnos homines qui hic hodie conveniunt non solum ex universis Europae partibus sed etiam Americae. Itaque rogo ut nobis veniam detis si, cum non valeamus recte Latine loqui aut cogitare, quod id fecimus per duos tantum annos, legamus haec pauca de minimo labore nostro operis Orbergiani aptandi ad rationem studiorum Hispanam.

Iam diu in Hispania nullus erat labor, adeo nulla cura ad renovanda studia humanitatis et Latinitatis, ut libri Latini quos discipuli Hispani quotidie versabant nunquam alia docendi ratione inniterentur quam illa medievali quae in repetendis declinationibus coniugationibusque et in vertendis sententiis perabsurdis sine ullo nexu logico consistit, quasi in antiqua schola monachali essemus. Haec consuetudo, quae nostris temporibus inmutata permanet, partim est causa cur lingua Latina iam omnino fere a rationibus studiorum amota sit et ii qui ad rei publicae Hispanae gubernacula sedent censuerint nihil utilitatis habere linguam scire quae iam plus valeat ad mentem exercitandam quam ad auctores Latinos omnium temporum legendos aut ad expromendas cogitationes nostras. Nunquam enchiridia Latina discipulos Latine cogitare aut recte loqui docuerunt.

Cum litteris studeremus in Lyceo semper iterum iterumque regulas grammaticae repetebamus et in Hispanicum sermonem plurimas sententias ficticias atque inconexas vertebamus; ad textus auctorum Latinorum tantum secundo anno accedebamus sed plus valebat scientia artis grammaticae quam litterarum Latinarum. Iam tandem, cum in studiorum Universitate Granatensi ad perficienda studia Latinitatis versaremur, laborabamus in vertendis in Hispanicum sermonem operibus auctorum Latinorum et Graecorum nimium saepe glosarii auxilio freti. Brevissimum erat tempus humano cultui aut historiae Graecae et Romanae datum, nunquam fuit professor qui Latine loqueretur nec necesse fuit probationes viva voce subire, ex quo factum est ut lingua Latina et Graeca longissime afuerint a recta via qua linguae quae nunc sunt docentur non tantum in Lyceis sed etiam in studiorum Universitatibus totius orbis terrarum. Lingua Latina, quam nos omnes tantopere diligimus, certe mortua, immo sepulta erat; quam revera ratio studendi occidit; nondum vero magistri Lyceorum aut Universitatum Hispanarum praeter eos qui in Academia Gaditana et paucissimis aliis docent, audent mores suos mutare.

Nos, qui nunquam Latine nec locuti sumus nec solemus lingua Latina uti nisi in Lyceo, multis annis ante iam conabamur novas vias aperire ad docendam linguam Latinam et ex nostra pagina universali, cui index est "culturaclasica.com" vulgabamus hos usus quibus magistri linguae Latinae et Graecae possent meliores atque iucundiores efficere scholas suas; difficillimum autem est, ut antea dicebamus, mutare mores magistrorum praesertim cum hae novae viae saepe contemptae essent et, semper inter docentes cogitaretur has non esse methodos linguae Latinae optimas sed, ut ita dicam, ludum vulgarem, obliscentes illius Horatiani omnibus noti : *Prodesse et delectare*; ex quo sequitur ut discipuli in Hispania post duos annos vix possint intelligere aut recte pronuntiare sententias Latinas et tantum doceantur eas in Hispanicum sermonem cum auxilio glosarii vertere, nihil enim interest intellegere probatissimorum scriptorum locos sed, ut noster Iohannes Orbergius dicere solet, eorum nodos expedire aut paginas interpretari quasi signa sint hieroglyphica Aegyptia. Itaque videtur magistris Lycei tantum una esse via recta ad linguam Latinam recte docendam: illa scilicet qua utebantur scholastici in monasteriis plus quam octo saecula ante tempus nostrum quamquam iam omnia mutata sunt. Accidit ut nesciamus videre ultra Pirenaeos et inspicere rationes docendi quae in usu sunt apud alias gentes quae ideo exemplum nobis proponi debent, quod miscentes grammaticam rerum gestarum historiae, humanitati multisque facetiis, nihil habent quod invideant optimis libris linguae Latinae docendae qui in Hispania scripti sunt, nec dubitari potest quin discipuli totius Europae ex iis enchiridiis, quae in Britannia, America aut Finnia edita sunt, Latine optime discant. Nos autem minorem in dies numerum discipulorum in scholis habemus qui studeant linguae Latinae, neque iam Universitates litterarum sunt ita studentium plene, ut ante hos viginti annos; iuvenum scilicet cupidorum pervestigandi fontes et radices unde origines communes Europae ducuntur. Antonius et ego ipse arbitrabamur corruptum linguae Latinae studium pendere ex corruptis rationibus docendi quae discipulos non alliciunt sed taedium eis afferunt. Quomodo possimus duo magistri has res tam magnas et graves mutare? Tribus annis ante certiores facti sumus rectores Hispaniae linguam Latinam disciplinam liberae optionis facturos esse et magnam in spem venimus fore ut iam redituri essemus ad perditam dignitatem. Nullo vero modo volebamus in ipsum errorem incidere : discipulos scilicet nostros iterum linguam Latinam odio habere ob enchiridia quae quasi sunt magis libri grammatici repleti imaginibus ac photographematis quam optima instrumenta docendi. Sic accidit ut quaesiverimus omnibus locis rationes quibus novam vim scholis nostris dare possimus ; postremo in Rete casu invenimus methodum Orbergianam cui titulus LINGVA LATINA PER SE ILLUSTRATA est. Per epistulas electronicas multa auctori scripsimus de cupiditate nostra experiendi novas vias ad linguam Latinam docendam, et mirati sumus, quod nulla erat adaptatio ad linguam Hispanicam. Sine mora laborare coepimus usque ad diem hodiernum et eadem via pergimus quamquam spes nos tenet hunc laborem non esse ultimum..

Aemilius Canales Muñoz

Aestimati sodales, amici et socii Accademiae:

Antequam incipiam, veniam a vobis quaero, nam peritus non sum artis Latine loquendi, sed hodie hic sum apud vos et, ut adulescens Lyconides, confiteor: "*vini vitio atque amoris feci*".

'*vini vitio*' nam, si antequam venirem multum meri non bibissem, nunc ante homines tam peritissimi loqui non auderem, et '*amoris vitio*' quia Latinitatis amor e terris Baeticis huc me duxit.

Et iam, sine mora, mea mala arte dicendi vobis explanabo cur hic sedeam. Veniam mihi date, quaeso, si qua menda inter mea verba labuntur.

Primo, necesse est pauca verba facere de originibus nostrae Sodalitatis, cui nomen 'Cultura Clasica' est, et quae linguarum classicarum studium atque cultum civilem antiquorum Graecorum et Romanorum et fovendum et promovendum in Hispania praesertim curat.

Praeterea, alter labor ab initio nobis fuit: quaerere et experiri varios modos ad docendam linguam Latinam in scholis Hispanicis, nam censebamus methodos, quibus discipuli Hispani utebantur, optimas non esse.

In hac perpetua indagazione librorum ad fovendum studium linguae Latinae, tres abhinc annos ante invenimus in rete universali breve scriptum cuiusdam Aloisi Miragliae (ignoti tum nobis), cui titulus '*quomodo -non- docetur lingua Latina-* erat, in quo nobis praebebatur nova methodus docendi, -nova methodus quae primum ediderat in Dania quidam barbarus Cimbrus, Iohannes Orbergius, quinquaginta annis ante!.

Cupidi libros acquirendi ut eos experiri in schola cum nostris discipulis possemus, quaerere pergimus et tandem methodi auctorem invenimus, qui, mirum in modum, suos libros linguae Hispanae nobis aptare proposuit.

Quod maximo gaudio nobis fuit et, post unum annum laboris quo in schola cum nostris discipulis rem experiebamur, primam partem enchiridii discipulorum, cui index 'Latine disco' est, edidimus et, post aliquos menses, alteram quoque in lucem dedimus.

Id quod maximum nobis visum est cum hanc methodum experiremur nunc explanabo:

- opposito modo omnibus methodis quae in Hispania reperiuntur confecta est.
- ex omnibus methodis, quae tota in Europa et America reperiuntur, una est quae nobis occasionem commercia consuetudinesque inter varias nationes instituendi praebuit.
- praeterea, una methodus est quae e duobus discis compactis constat, ad usum discipulorum editis.

- et tandem, una via est qua efficitur ut Latine cogitemus, nam in ea omnia explanantur per se, id est, lingua ipsa Latina utendo, et discipulis vocabularium mille et quingentorum verborum praebet cum primum annum perficiunt.

Cum nobis persuasum, immo persuasissimum esset haec omnia bona esse, editorem Hispanum quaerere coepimus qui vendere hos libros in Hispania cuperet, sed omnes conatus in irritum ceciderunt: postquam postrema lex educationis in nostra re publica lata est, lingua Latina, et una cum ea, lingua Graeca, in dies odiosiores fiunt opera mediocrium illorum paedagogistarum, qui dicuntur, pestis scilicet scholarum totius Europae, nec ullius est cui intersit novam vulgare methodum: omnes igitur porta nobis clausae sunt.

Quae cum ita essent, postquam cum Orbergio de hac re locuti sumus, statuimus libros Hispanice ipsi edere et editores facti sumus.

Deinde, alter labor fuit efficere ut methodus Orbergiana in Hispania tum innotesceret cum vulgaretur. Primum per interrete id fecimus, et in nostra pagina interretiali, cui nomen 'CulturaClasica' est, multa de his libris scripsimus.

Deinde Conventiculum convocavimus, cui nomen 'Primum Conventiculum Humanitatis Graecae Romanaeque' inditum est, mense Aprili, anno bis milesimo quinto.

In hoc Conventiculum plus quam centum professores ac magistri convenerunt ex omnibus Hispaniae partibus et variae acroases de docenda lingua Latina et Graeca factae sunt. Sed ea quae omnes novitate stupefecit fuit acroasis ab Orbergio habita: illustris enim professor, isque nunc temporis iam admodum aetate proventus, cum quinque et octoginta annos natus sit, vir tamen impigerrimus atque indefatigabilis, sedulo diligenterque etiam hoc tempore mirum in modum quotidie multas horas incumbit in Latinitatis cultum atque in quam optimam illius methodi didascalicae perfectionem operamque navat.

Postea, cum professore Orbergio iter fecimus usque ad Universitatem studiorum Granatensem, ad Universitatem studiorum Malacitanam et, postremo, ad Universitatem studiorum Gaditanam. Hic, postquam professor Orbergius acroasin habuit ubi enucleatius methodi rationem atque librorum structuram scienter et dilucide explanavit, tempus ut magistri allique auditores eum ac nos ipsos interrogarent.

Quidam magistri, inter alia, nos rogaverunt temporisne spatium suppeditaret ad Latinitatem in Schola Secundaria secundum talem methodum Orbergianam tradendam, necne. Etenim, nunc temporis in Hispania Latinitas tantummodo duos per annos doceri potest in Schola Secundaria.

Responsum autem nostrum fuit re vera tempus praeceptorum suppeditare, cum prior methodi illius liber sesquianno perfici posset, alter vero liber, qui textibus variis selectisque constat, postea adhiberi quiret. Neque curandum esse an alter liber integer tractari posset altero studiorum anno, quod res praecipua nihil esset nisi exercere et meliorem facere vel acuere facultatem discipulorum cum sententias Latinas intelligendum eas paulatim ac pedetemptim construendi, necnon regularum grammaticarum sermonis Latini exemplaris sibi utiliter comparandarum.

Post hos duos annos quibus hisce operibus insudavimus, tertio anno novo libro ad usum magistrorum edendo studuimus, cui index *'Latine doceo'* est, et cuius primam editionem professor Miraglia Italice scripserat. Laborem perfecimus, post multas emendationes, primis mensibus huius anni et opus magistris praebuimus in variis Conventiculis, primum Sagunti, deinde apud Emeritam Augustam, denique in Universitate studiorum Castellae-Manciae.

Postremo, alterum Conventiculum habendum curavimus, cui nomen *'Secundum Conventiculum Humanitatis Graecae Romanaeque'* fuit, habitum mense Aprili, anno bis millesimo sexto, in oppido Acci, in provincia Granatensi.

Quo Conventiculo adfuit professor Miraglia, qui orationem *'De optima Latine docendi ratione'* habuit ante centum magistros attonitos ob suam artem dicendi et res omnes explanandi. Revera, in tota Baetica nemo umquam talem dicendi magistrum Latine loquentem usque ad illud tempus audiverat.

Et iam, nihil restat nisi pauca verba habeam de novis operibus quibus nunc operam damus: mense enim Septembri novum libellum edituri sumus, cui titulus *'Morphologia Latina'* est; quo in libello continebuntur etiam omnia verba, Latine et Hispanice, quae in libris qui inscribuntur *'Familia Rōmāna'* et *'Colloquia Persōnarum'* insunt.

Insuper, hoc tempore pergimus scribere quintum librum, cui nomen *'Syntaxis Latina'* est; cuius prima pars, *casuum syntaxis*, paene confecta est.

Antonius González Amador

Salvi sitis amici et amicae Academiae Latinitati Fovendae. Salve et tu Eduarde, qui primus me et alios professores Universitatis Studiorum Gaditanae Latine loqui docueris, sed liquidum est menda, errores non tibi sed mihi esse.

Precor vobis ut mihi concedatis nonnulla legere, quoniam equidem postquam eximiam et ornatissimam orationem profesoris Terentii Tunberg audivimus, timeo ne in terram lapsi erimus ubi primum nostram loquelam incipiamus.

Talibus enim hominibus praestantissimis huc convenientibus pauca vere dicturus sunt nisi primum ea quae in scholis cum discipulis agi solent, et deinde quomodo mea sententia Lingua Latina docenda sit cum in Gymnasiis Hispanis tum in Baeticis, illis Gymnasiis scilicet quae sita in Baetica sunt ubi munere magistri ipse fungor. Ibidem demum nostra *Baetica Societas Graeci et Latinitatis*, cui VicePraesidis officium gero, his diebus ad curriculum Latinitatis anni quarti Institutionis Secundariae Neccesariae (Hispanice Enseñanza Secundaria Obligatoria) faciendum operam dat. Ergo sicut legati multorum magistrorum de Lege Institutionis Hispanicae (vulgo LOE) nos sententiam proferimus. Hac in Lege et in futuris eius Decretis, Latinitatem locum optimum, quod ad horas pertinet, habere temptamus, ac simul curamus ne eadem menda docendi Latinitatis fiant atque in Lege priore (id est, LOGSE). Attamen cum praesentibus magistratibus Educationis Baeticae et Hispaniae iampridem nexus optimos habemus, cum Decretum prius anni bismillessimi secundi in provincia Baetica illi scripsissent postquam Societatis nostrae opinionem audiverunt. Hoc in tempore quoque quo nova lex Hispaniae ac Baeticae efficitur, speramus fore ut ternae horae singulis septimanis Latinitati Educationis Secundariae sint. Oportet ut dicamus Latinitatem usque ad hoc tempus tantummodo apparet duobus annis Bacchalaureati et nova Educationis Lex linguam Latinam in Secundariae quae dicitur quarto anno statuit. Nullo modo hanc oportunitatem amittere possumus. Sed nunc eamus ad rationem docendi.

Imprimis nobis sciendum est quod magistri Programmatibus Publicae Institutionis parère ita coguntur, ut, legibus istis oboedientes, Linguam Latinam explanare conentur novis rationibus usi. De iis legibus igitur pauca dicam. Nam secundum legem in provincia Baetica perlatam (Decretum ducenti et octo, anno bismillessimo secundo) Linguae Latinae scopus praecipuus esse debet omnino grammaticalis, id est, tantummodo cognitio et exercitatio morphologiae et syntaxis Latinae discipulos aptos reddit ad linguam Latinam intellegendam et vertendam, quod est propositum principale, scilicet sollertia auctores Latinos vertere. Praeterea lex illa nos iubet scripta Latina dissecare ut cadaver, ut mortuum in tabula marmorea, sicut nuper nobis dixit Aloisius Miraglia.

Itaque, proprietates dictionum in tabula describendo, magistri horas ducimus, ut Sibylla Aeneae aiebat. Nam e ventre linguae Latinae non solum proprietates vocabulorum verum etiam vires et potentiae sententiarum depromendae discipulis sunt. Hoc in exercitamento nostros iuvenes laetari auctor legis sine ullo dubio arbitrabatur.

Sed mihi videtur contra fieri et paucis diebus discipulos grammaticae atque linguae Latinae taedent.

In ea lege quoque magistris proponitur ut constanter linguam Latinam examinando et cum sermone patrio comparando discipuli cognoscant qui et quales nexus inter has linguas sint. Itemque oportet, prout legem, ut ab examine linguarum discipuli discant linguam Hispanam e Latina originem duxisse, praesertim in ea quae ad morphologiam attinent, ut nomina, pronomina et verba temporum.

Denique lex nobis imperat litteras Latinas explanare, ne auctores atque genera earumque proprietates discipuli ignorent. Nihil enim legi deest, praeter de vocabulario Latino docendo munera magistris imperare, quia e octo scopis quos perficere Decretum temptat, unus tantum pertinet ad vocabula quae ab alumnis cognosci debent. Eo modo, vocabularii studio generaliter neglecto, in Gymnasiis Hispanis Grammaticae Latinae doctrina regina facta est. Inter morphologiam et syntaxim nantes, Lexicon seu Dictionarium adhibentes ne in alto mergantur praeterea quod nullum vocabulum eis notum est, discipuli aliquod sensu in Latinis sententiis inquirunt et, quamquam saepissime eas non intellegunt, in Hispanum scripta Latina tandem vertunt eo consilio, ut magister istas nugas fortasse interpretari possit.

Aliquis vero me rogabit qua re magistri etiam legem parentes novam methodum non adhibeant? Facile ei respondebo: cum domus editoriae legem Institutionis, vel Educationis interpretarentur, plurimi magistri itinera dissimilia atque ea quae editoriae suadent ingredi non possunt neque volunt.

Cum leges ita essent, novum obstaculum accedit. Tempus quod necesse est impendere ad docendum minimum est, quoniam tantum duobus annis discipuli coguntur Caesarem aut Vergilium non solum intelligere sed etiam in sermonem vernaculum immo pulchrum convertere. Nam in Bacchalaureato discipuli Materias Communes quae dicuntur vix sustinere valent, meo iudicio, ita ut maximum temporis studendi ad illum propositum (materiis Communibus studere) dicant, sed reliquas Materias, ut linguam Latinam, quas tamen ipsi, quamvis non omnes, amoris causa elegerant, neglegunt et spernunt. Itaque, ut magistris est notum, discipulis nostris difficillimum est cotidiana exercitia domi conficere et ob eam causam in scholis facienda sunt omnia pensa, et exercitia et explanationes et conversiones. Tempus omnino nobis deest ad textos Latinos legendos et intellegendos et in Hispanum convertendos. Itaque non pauci magistri regulas grammaticales explanantes methodo translaticiâ usurpant et horas, quae sunt minimae, terunt.

Cum haec ita sint, abhinc duos annos in scholis meis librum Orbergianum adhibere constitui praeterea quod nullam methodum nostris diebus esse ad linguam Latinam discendam celeriore quam Naturae ratione, quae dicitur, ipse arbitror.

Imprimis scholas Latinas Hispanice ministrare solebam, sed, postquam nonnulla capitula legi, nullo modo nisi Latine debet hunc librum explicari, hunc librum legi tandem comperi. Omnibus enim notum est iam inde ab initio eum librum nulla lingua nisi Latina uti et, sicut in libri praefatione dixit Norbert, in libro Oerbergi "nihil in linguam recentiore[m] convertitur". Tunc sermoni Latino vivo incumbo (profecto incubui) ne in meis scholis vocabula alia discipuli audiant nisi Latina et, si hoc consilium nondum omnino consecutus sum, saltem id cotidie conor. Quod discipuli linguam Latinam non solum legunt sed etiam, quod meo arbitrio est maximi momenti, exaudiunt, admodum adiuvat ad Latinitatem discendam necnon necessarium est. Viva voce et Latine legere et loqui procul dubio copiam verborum atque grammaticas structuras in discipulorum mentibus adeo penitus firmat et roborat ut illi facile ac sine molestia has res memoriae mandant. Itaque oportet recitationes et declamationes adhibeamus, magna voce, lente et accurate dictiones pronuntiantes, et iterum iterumque nos hac in opera exerceamus. Alioquin puto methodum illam Oerbergi ipsam vim amittere et mutari in quodvis enchiridion illorum quorum menda supra commemoravi et ego et mei sodales.

Attamen quaedam problemata nobis Latine docentibus occurrunt. Nam nobis deficiunt vocabula et locutiones quibus usi et textus et ipsa vocabula ac enuntiata seu orationes explanemus, quippe qui plane tirones simus et in nobis certissima fiat sententia illa, scilicet "magister docendo discit". Aliquando enim vocabulum idoneum quo exprimere quidam genus enuntiati, sive obiectum verbi aut similia non invenio, cum ex tempore loquendum mihi esset. Quapropter glossarium auxiliare ad usum scholare maximi momenti est. Certe mihi multo auxilio venisse professorum Egger et Traupman libros libenter confiteor, nam ab eis elenchum dictionum factum in scholis adhibeo. Illic quidem didici quomodo appellari debent participium genera (absolutum et coniunctum scilicet), congruentia dictionum et alia, ut 'casui Dativo verbum 'nocère' servit', exempli gratia. Insuper / praeterea haec vocabula auxiliaria, ut ita dicam, praesto discipulis sunt ita ut me lectiones legentem rogare possint. Etsi in principio me Latine loqui eis non placeat neque omnia quae ad eos alloquar intellegant, paulatim tamen novae docendi rationi consuescunt et primo anno Bacchalaureati mense Ianuario exeunte, plus minusve, immo etiam me Hispanice ultra morem loqui queri solent.

Sed quomodo efficiam ut discipuli quoque Latine modo vivo sermocinentur? Ecce verum obstaculum Oerbergi methodo adhibendo! Cum ei iam magistrum Latine loquentem circiter horam intellegunt, unam aut duas sententias Latinas vix componere possunt. Qua de causa hoc fieri potest, si multas per horas linguam Latinam didicerunt etiam pensa multa conficientes quibus se in grammatica exercuerunt et mihi satis constat eis multa vocabula esse? Meo iudicio cultus antiquorum Romanorum quem in libro Oerbergi legunt, quamvis sit perutilis ad copiam verborum comparandam ac augendam et vitam Romanam cognoscendam, discipulorum animos tamen nullo modo movet ut de

eis rebus antiquis sermonem inter se intituant. Quae res autem magis nostra interest quam ipsa vita? Ergo necesse est nobis viam invenire qua vita hodierna in scholis apparere possit ut discipuli de ea colloquantur. Summatim mihi videtur enquiridion praesertim vocabulorum discendorum ocassionem praebere (inter alia), sed modum unum esse ut discipuli Latine loquantur atque simul se in grammatica exercent. Qui modus procul dubio sermo vivus est. Itaque censeo in scholis duo opera facienda esse discipulis, enchiridion legere et de rebus hodiernis colloqui. Noster enim Circulus Latinus Xerensis hoc in anno huic operi incumbit, quod est nos ipsos parare ad Oerbergi librum explanandum et ad ei colloquia viva addenda. Eo modo in nostris sessionibus postquam compendia prioris capituli et quaestiones fecimus quibus sciamus num discipuli lectiones intellexerint, plura colloquia de rebus hodiernis scribere solemus quae agenda sunt in scholis ab alumnis. Cum haec consilia facile fieri anno primo Bachalaureati possent, res cursu secundo Latinitatis aliter ac primo accidit.

Anno secundo enim ratio illa Latine docendi nullo modo effici eo potest quod iubemur textus Latinos in Hispanum vertere. Quod factum, ut antea iam dixeramus, minime nostrae docendi rationi convenit et contra eius naturam male certat. Est, revera, inauditum, mirabile et alienum quod nos atque discipuli Latine loqui conamur, ut, mirum dictu, scripta Latina in Hispanum convertamus. Translatio enim cum methodo Oerbergiana et cum sermone Latino vivo fortiter pugnat. Ergo lex illa quae Pericula Accessus Universitatis regit atque translationem esse modum unum ad alumnos probandos statuit, aut tollenda aut saltem reficienda ita est, ut discipuli probandi sint potius per quaestiones de textuum sensu quam ipsâ conversione.

Quibus rebus dictis, finem tandem faciam textus Latinos ad cives honestos educandos flagitans, sicut illa etiam humanistarum scripta quibus virtutes civiles, ut mores civium Romanarum, iustitia, fides, libertas, amicitia et alia, laudatae sunt. Denique iam tempus est me tacere et ceteros audire. Gratias quam plurimas vobis ago. Dixi.

Iohannes Cienfuegos

XI CONGRESO INTERNACIONAL DE LA ALF
LA ENSEÑANZA DEL LATÍN COMO LENGUA VIVA
ALCAÑIZ & AMPOSTA * 24-28 de JULIO de 2006

Latine: <http://www.academialatina.org/praeconivm.html>

Español: <http://www.academialatina.org/espanol/praeconivm.html>